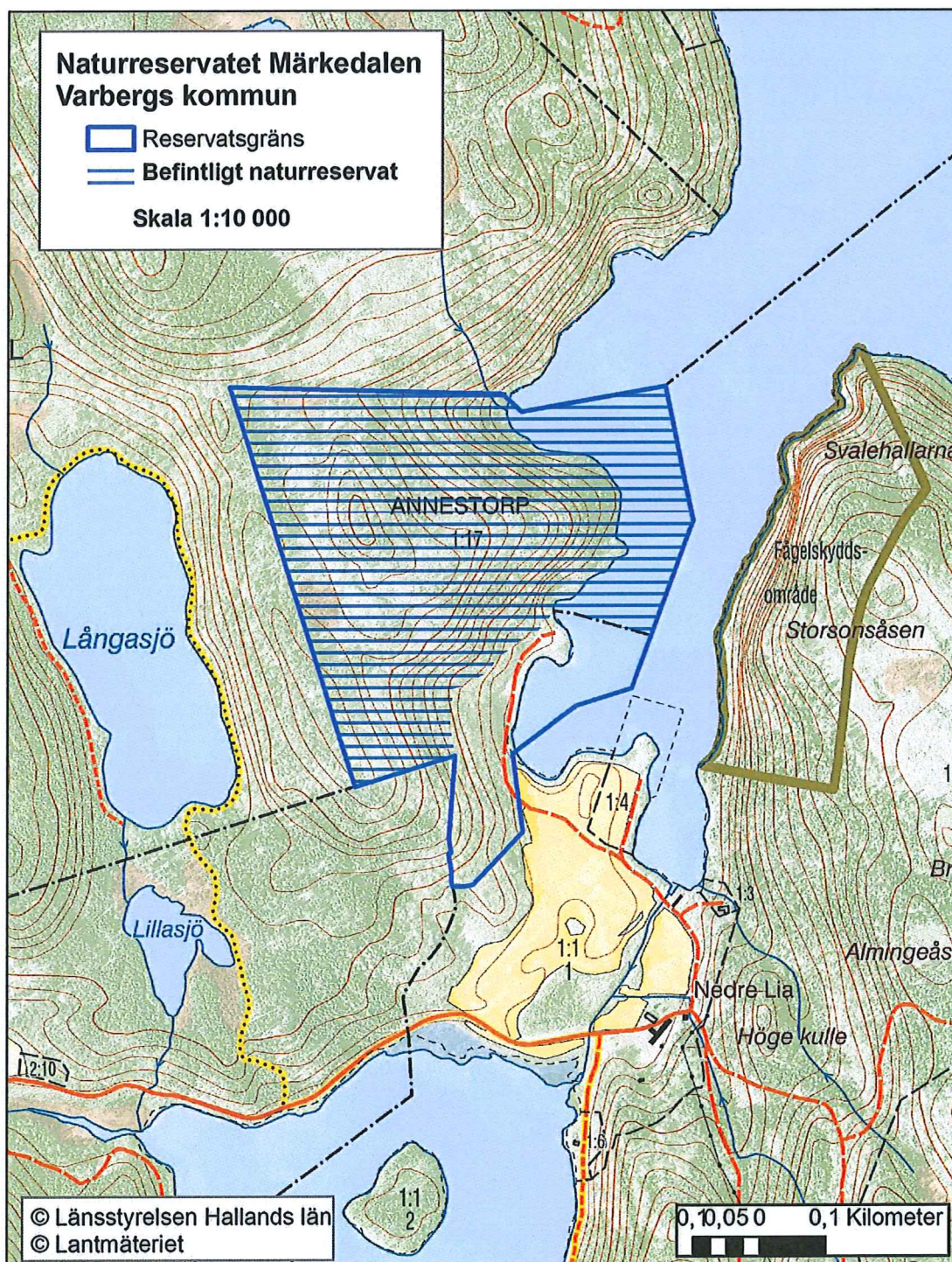

Bildande av naturreservatet Märkedalen i Varbergs kommun

2012-12-03

Beslut

Länsstyrelsen i Hallands län beslutar med stöd av 7 kap. 4, 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att förklara det område som avgränsas av blå heldragen linje på ovanstående karta som naturreservat, med syfte och föreskrifter enligt nedan. Reservatets gränser ska märkas ut i fält och dess namn ska vara Märkedalen.

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om områdesskydd som berör det nu bildade naturreservatet; beslut om bildande av naturreservatet Märkedalen enligt 7 kap 4§ miljöbalken 2007-04-23, Dnr 511-9905-05. Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 7§ första stycket miljöbalken att upphäva beslutet från 2007-04-23.

I enlighet med 3§ Förordningen om områdesskydd (SFS 1998:1252) fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 1, för naturreservatets långsiktiga förvaltning.

Beskrivning av området och skälen för beslutet

Naturreservatet Märkedalen omfattar 32,1 ha, varav 25,2 ha land och 6,9 ha sötvatten. Det ligger 5 km öster om Skällinge vid sjön Stora Nedens västra del i övergångsbygden mellan kustslätten och skogsbygden, se översiktkarta bilaga 2. Området består av en höjd, dess östsluttning ner mot sjön samt en del av sjön. Märkedalen har som helhet en dramatisk topografi med många hållar, bergbranter och lodytor. Området domineras av ädellövskog, främst av bok, men är varierat och består av flera olika skogstyper med olika grad av påverkan av skogsbruksåtgärder. I den södra delen ingår även en remsa av före detta åkermark samt en gles träd- och buskridå i strandkanten.

Området ligger i en värdeattrakt rik på ädellövskog med artrika områden som Gräsåsen, Övre och Nedre Lia bara ca en kilometer åt sydost, på motsatt sida av viken. Bokskog verkar ha funnits i Märkedalen i någon form i mer än 350 år. Ädellövskogen i Märkedalen är till största delen över hundra år gammal. Strukturer i form av lågor och högstubbar förekommer till viss del. På några gamla ekar växer bland annat guldlockmossa, vinfläck (lav) och glansfläck (lav). Kornbandmossa förekommer på bokar i området.

Sjön Stora Neden är en näringsfattig källvattensjö som används som dricksvattentäkt av Varbergs kommun. Sjön har även en värdefull fiskfauna med bland annat sik och nors. På lodytan på motsatt sida av sjön Stora Neden finns ett fågelskyddsområde. Märkedalen är även skyddsvärt på grund sin vackra och dramatiska topografi.

Ur ett svenskt och internationellt perspektiv har Halland och Sverige ett ansvar att bevara vissa skogar. Ädellövskogar, strandlövnaturskogar och triviallövskogar med

2012-12-03

ädellövinslag är utpekade som särskilda ansvarsbiotoper för länet i strategin för formellt skydd av skog i Hallands län. I området finns Natura 2000-naturtyperna 9110; Näringsfattig bokskog och 9190; Näringsfattig ekskog, se karta bilaga 3.

Det som kan hota värdena är bland annat avverkning, dikning och annan negativ förändring av hydrologin, plantering av främmande trädslag, konkurrens från gran, exploatering samt fragmentering av biotoperna. Även exploateringar utanför reservatets gränser kan i vissa fall vara negativa för natur- eller upplevelsevärden.

Då ett rationellt skogsbruk inte är förenligt med bevarandet av arterna i området behövs någon form av långsiktigt skydd. Området kräver en del skötsel- och restaureringsinsatser vilket medför att en skötselplan behövs. Vidare krävs ordningsföreskrifter för att bevara områdets värden. Naturresevat är därmed den lämpligaste skyddsformen.

Beslutet följer riktlinjer för prioritering av naturresevatsskydd, Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden samt Sveriges miljökvalitetsmål.

Föreliggande beslut för Märkedalen innebär att totalarealen utvidgas med 4,8 ha jämfört med det från 2007 bildade naturresevatet Märkedalen som omfattade 27,3 ha. Skälet till att utvidga naturresevatet är att skydda ytterligare arealer värdefull ädellövskogsmark. Det tidigare beslutet ersätts med ett nytt beslut som innebär ett motsvarande områdesskydd. Detta är mer praktiskt både för tillsynen och för förvaltningen av områdena, än att ha olika beslut för likartade resevatsområden som ligger intill varandra. Den utvidgande delen har samma inriktning på syfte, förvaltning och föreskrifter som det ursprungliga naturresevatet från 2007. Den utvidgande delen har även genom fastighetsreglering förts till samma fastighet som för naturresevatet från 2007, Annestorp 1:17. Med anledning av detta anser Länsstyrelsen att det finns synnerliga skäl att besluta om att upphäva gällande beslut från 2007-04-23.

Syfte med naturresevatet

Syftet med resevatet är att bevara och utveckla den biologiska mångfald som är knuten till framför allt ädellövskogsmiljöerna, men även till andra lövskogar med inslag av tall. I en vidare bemärkelse är syftet även att skapa möjligheter för arter att sprida sig inom och mellan resevat, nyckelbiotoper och andra lövskogar i trakten.

Syftet med resevatbildningen ska nås genom att:

- ädellövskog och övriga skogstyper får utvecklas fritt utan konkurrens från gran,
- hyggen från tidigare grankulturskog omvandlas till lövskog som därefter får utvecklas utan konkurrens från gran. På frisk mark är det långsiktiga målet

2012-12-03

boskogs och på torrare / tunnare jord ek- /tallskog. I mindre områden ska detta ske genom stödplantering av ek inom hägn, i övrigt genom naturlig föryngring,

- fuktig-blöt mark ska få utvecklas fritt mot löv- /tallsumpskog utan inslag av gran,
- gamla eller senvuxna lövträd samt död ved ska gynnas,
- områdets naturliga hydrologi ska bevaras och befintliga körskador i terrängen ska åtgärdas, samt
- kunskap om skötsel och arters ekologi beaktas i den löpande skötseln. Även nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper, inom ramen för gällande beslut enligt 7 kap. 4-6 §§ miljöbalken, ska beaktas i den löpande skötseln av reservatet.

Föreskrifter

Med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken, om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att:

- 1 uppföra ny byggnad eller anläggning,
- 2 uppföra mast, antenn, samt anlägga luft- eller markledning,
- 3 borra, spränga, schakta, gräva, dika, dikesrensa, dämna, markbearbeta, bedriva täkt eller annan verksamhet som skadar områdets topografi och landskapets karaktär samt yt- eller dräneringsförhållanden,
- 4 anlägga väg,
- 5 anordna upplag annat än tillfälligt för skogsbrukets behov,
- 6 avverka, gallra, röja, föryngra skog, röja siktgator för jakt eller på annat sätt påverka vegetationen,
- 7 ta bort eller upparbeta dött träd, vindfalle eller döda grova grenar,
- 8 kalka, gödsla, sprida bekämpningsmedel eller andra kemikalier,
- 9 framföra motordrivet fordon utanför befintlig väg, annat än i samband med uttransport av fällt vilt,
- 10 ta bort eller skada stengärdesgård eller odlingsröse, samt att
- 11 stödutfodra vilt.

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktigas med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten tåla åtgärder inom området enligt följande:

- 12 utmärkning av naturreservatets gräns enligt Naturvårdsverkets anvisningar,
- 13 granavveckling i hela naturreservatet, främst genom ringbarkning av gran,

2012-12-03

- 14 kontinuerlig röjning av gran i hela naturreservatet,
- 15 åtgärder för att gynna föryngring av lövträd och tall såsom plantering i minihägn och röjningar i föryngringsområden enligt karta bilaga 4,
- 16 brynrojning utmed vägen enligt karta bilaga 4,
- 17 anläggning och underhåll av anordningar för friluftslivet i form av informationsskylt vid vägen i avdelning 27 enligt karta bilaga 4, samt
- 18 undersökningar och dokumentation av mark, vatten samt växt- och djurliv.

Med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, om rätten för allmänheten att färdas och vistas i reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att:

- 19 bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar,
- 20 fånga eller insamla ryggradslösa djur, lavar eller mossor på ett sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas eller förstörs,
- 21 sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift,
- 22 gräva eller på annat sätt förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning,
- 23 framföra motordrivet fordon, annat än på väg. Förbudet gäller ej jakträttsinnehavare vid uttransport av större fällt vilt i enlighet med terrängkörningsbestämmelserna,
- 24 ha tält, husvagn eller husbil inom reservatet kl. 24-06,
- 25 medföra okopplad hund med undantag vid jakt med hund eller för eftersök,
- 26 inplantera för området främmande växt- eller djurarter.
- 27 utan Länsstyrelsens tillstånd anordna tävlingar, lägerverksamhet eller annan verksamhet, samt
- 28 utan Länsstyrelsens tillstånd genomföra vetenskapliga undersökningar som strider mot föreskrifterna.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för:

- förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna 12-18,
- kalkning av sjön Stora Neden i enlighet med gällande detaljplan för Himleåns åtgärdsområde, samt
- skötsel och underhåll av Varbergs kommuns vattenledning.

2012-12-03

Upplysningar

Länsstyrelsen erinrar om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Bland dessa vill Länsstyrelsen särskilt uppmärksamma följande:

Naturresevatet ligger inom vattenskyddsområdet för Stora Neden-Mäsens ytvattentäkt. I Hallands läns författningssamling 2007:46 finns skyddsföreskrifter för denna ytvattentäkt. Syftet med föreskrifterna och deras tillämpning är att säkerställa att risk inte uppstår för att vattentäktens vatten efter normalt reningsförfarande inte kan användas för dricksvattenförsörjning. Sjön och en skyddszon på 50 meter runt sjön utgör primär skyddszon. Utanför denna finns en sekundär och tertiär skyddszon.

Utvidgat strandskyddsområde (7 kap.13-18§ miljöbalken) berör ca två tredjedelar av reservatet. En zon om 200 meter på land och 100 meter på vattensidan av strandlinjen omfattas av strandskydd. Strandskyddsbestämmelsernas syfte är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv, det vill säga rätten att utnyttja allemansrätten inom strandskyddsområdet, samt att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Åtgärder som kan skada eller motverka syftet med strandskyddet är förbjudna.

Terrängkörningslagen 1§ (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) Körning i terräng med motordrivet fordon för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk är, med vissa undantag, förbjuden.

Uppgifter om reservatet

Områdesnamn	Märkedalen	
Kommun	Varbergs	
Församling	Himledalens	
Reservatet bildades år	2007	Utvidgning 2012
Areal	27,3 ha (2007)	32,1 ha (2012)
Lägesbeskrivning	5 km Ö Skällinge, 6,5 km NO Rolfstorp	
Mittkoordinater	N 6340318, E 351950 (SWEREF 99 TM)	
Naturgeografisk region	Området ligger i gränzonen mellan Södra Hallands kustland (region 10) och Sydsvenska höglandets myrrika västsida (region 11).	

2012-12-03

Fastighet	Annestorp 1:17
Markägare	Staten genom Naturvårdsverket
Servitut	Till förmån för Annestorp 1:17 avser rätt att nyttja väg i Varberg Lia 1:1.
Jakträttsinnehavare	Benny Runesson. Innevarande avtal giltigt 2011-07-01 till 2016-06-30.
Förvaltare	Länsstyrelsen

Intresseprövning

Länsstyrelsen anser, vid en intresseprövning enligt 7 kap 25 § miljöbalken, att avgränsningen av området, reservatets omfattning och föreskrifternas utformning i detta beslut innebär en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och det intrång detta innebär för enskilds rätt att använda mark och vatten.

Förenlighet med andra områdesbestämmelser, planer och miljömål

Naturrestatet påverkar inte grundvattenskyddet för Stora Neden-Mäsen ytvattentäkt. Reservatsbeslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken. Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser.

Området ligger i en värdetrakt för ädellövskog kallad ”Hallands mellanbygd” vilken pekats ut i ”Strategi för formellt skydd av skog i Hallands län”.

Beslutet strider inte mot Varbergs kommuns översiktsplan från 2010 där området ingår i ett ”större relativt opåverkat område”. Området har ingen detaljplan.

Reservatsbildningen bidrar till att uppnå miljö kvalitetsmålen ”Levande skogar” och ”Ett rikt växt och djurliv”.

Ärendets handläggning

I samband med diskussioner om att bilda naturrestat vid Gräsåsen på grannfastigheten Lia 1:1, diskuterades även en utökning av naturrestatet Märkedalen. Märkedalen var då ett nybildat naturrestat, bildat 23 april 2007, på nybildade fastigheten Annestorp 1:17 som förvärvats av Naturvårdsverket. Reservatet omfattade 27,3 ha varav 22,4 ha landyta.

2012-12-03

Förhandlingarna inför utökning av Märkedalen startade 2008. Naturvårdsverket köpte in del av fastigheten Lia 1:1 omfattande ca 4,8 ha (land- och sjöareal) den 15 januari 2009. Området avstyckades från Lia 1:1 och lades genom fastighetsreglering till fastigheten Annestorp 1:17.

Den utökade delen tillförs det befintliga naturreservatet genom att Länsstyrelsen upphäver beslutet från 2007-04-23 och ersätter detta med ett nytt beslut med samma innebörd som omfattar både det befintliga naturreservatet och den utökade delen. Syfte och förvaltningsinriktning kvarstår med en del förtydliganden och justeringar av föreskrifter och texter för att uppdatera beslutet efter 2012 års standard. En ny skötselplan har upprättats för hela naturreservatet med aktuella beskrivningar av området och dess skötselåtgärder. Efter utökningen omfattar hela naturreservatet 32,1 ha, varav 25,2 ha landyta.

Ett förslag till beslut och skötselplan skickades ut på remiss 2012-03-30 till Jägareförbundet Halland, Hallands Botaniska Förening, Hallands Naturskyddsförening, Lantmäterimyndigheten i Varbergs kommun, Naturskyddsföreningen i Varberg, Polismyndigheten, Skogsstyrelsen och Varbergs kommun. Samtidigt förelades berörd sakägare, jakträttsinnehavaren, att inkomma med synpunkter på förslaget.

Svar inkom från Skogsstyrelsen, Polismyndigheten, Varbergs kommun och Jägareförbundet. De två försträmda har inget att erinra mot förslaget till beslut. Varbergs kommun tillstyrker förslaget till beslut men poängterar att sydväst om naturreservatet finns ett område som kommunen i översiktsplanen pekat ut som utredningsområde för vindkraft. Varbergs kommun anser att det är viktigt att föreskrifterna för det utökade naturreservatet inte innebär några inskränkningar i möjligheten att bygga ut vindkraften inom utredningsområdet. Jägareförbundet anser att förslaget till föreskrift nr 12 (nuvarande nr 11), förbud mot att stödutfodra vilt ska strykas så att möjligheter finns att stödutfodra svältande vilt under hårda vintrar. Alternativt att beslutet kompletteras med att under rubriken "Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för" infoga texten "jakträttsinnehavaren har efter samråd med förvaltaren av naturreservatet, rätt att stödutfodra vilt under särskilt hårda vintrar i syfte att upprätthålla för reservatet acceptabla viltstammar". Jakträttsinnehavaren Benny Runesson inkom inte med några skriftliga synpunkter. Vid telefonsamtal med Benny Runesson 2012-06-05 meddelade han att han inte hade några synpunkter på förslaget. Han hade inte reagerat negativt på förslaget om att införa förbud mot stödutfodring av vilt eftersom han ändå inte brukade stödutfodra vilt i Märkedalen.

Länsstyrelsens bedömning efter beaktande av de inkomna synpunkterna är att föreskrifterna inte innebär någon förändring med avseende på möjligheten att bygga ut vindkraften i utredningsområdet jämfört med föreskrifterna i naturreservatet Märkedalen som beslutades 2007. Länsstyrelsen anser att det finns anledning att införa förbud mot stödutfodring av vilt utan undantag under särskilt

2012-12-03

hårda vintrar. I naturreservatet finns flera avdelningar som består av lövskog eller av hyggen efter avverkad granskog. I dessa delar ska återväxt av lövträd ske med naturlig förnygring. Stödutfodring av vilt anses olämpligt även under hårda vintrar då det riskerar att medföra ett utökat betestryck på lövförnygringen. Det finns heller inga lämpliga områden att lägga stödutfodringen på under snörika vintrar.

Efter att förslaget varit ute på remiss har en av de föreslagna föreskrifterna tagits bort; nr 1) ”Förbud mot att upplåta ny tomtplats”. Den föreslagna föreskriften fanns med i beslutet från 2007, men har tagits bort efter översyn av föreskrifterna. Då det inte drabbar någon markägare eller sakägare negativt att ta bort den aktuella föreskriften har Länsstyrelsen bedömt att föreskriften kan tas bort i beslutet utan att detta föranleder någon ny remissomgång.

Detta beslut har fattats av landshövding Lars-Erik Lövdén. I beslutet deltog även länsråd Lisbeth Schultze och tillförordnad chef för enheten för naturvård och miljöövervakning Henrik Martinsson.

I ärendet deltog chefsjurist Peter Jupén, planarkitekt Josefine Carlsson, antikvarie Bo Strömberg och handläggare Carina Lundqvist, den sistnämnda har varit föredragande.

Lars-Erik Lövdén

Carina Lundqvist

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 5.

Bilagor

Bilaga 1	Skötselplan
1A	Skogstypskarta
1B-C	Skötselkartor
Bilaga 2	Översiktskarta
Bilaga 3	Karta över Natura 2000-naturtyper
Bilaga 4	Karta över bestämmelser enligt 7 kap. 6§ MB
Bilaga 5	Kungörelsedelgivning och överklagande